info@payamdaily.ir

تحت‌ین روزنامه صبح البرز

پیام آشنا

شماره ۲۸۱۸
شنبه / ۲۵ آمرداد / ۱۴۰۴
۲۲ / صفر / ۱۴۴۷
16 / August / 2025

صاحب امتیاز: موسسه همگامان اندیشه زمان
مدیرمسئول: محمود حیدری سردبیر: یاهره حیدری
نشانی: کرج، بلوار تعاون، خیابان فرهنگ، جنب کانون کارشناسان رسمی دادگستری
تلفن: ۳۲۵۳۲۸۳۸-۳۲۵۳۴۴۴۳-۰۲۶ فکس: ۳۲۵۳۰۱۰۱
امتیاز در طرح ارزیابی کیفی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۶۷/۸۰
چاپ: کارگر

امروز با حافظ

کلید گنج سعادت قبول اهل دل است
مباد آن که در این نکته شکّ و ریب کُند
شبان وادی ایمن گهی رسد به مراد
که چند سال به جان، خدمت شُعیب کند

طلب منصب فانی نکند صاحب‌عقل
عاقل آن است که اندیشه کند پایان را

سعدی

اوقات شرعی

اذان صبح	طلوع آفتاب	اذان ظهر	غروب آفتاب	اذان مغرب
۰۳:۵۴	۰۵:۲۶	۱۲:۱۰	۱۸:۵۳	۱۹:۱۲

تمامی حقایق بزرگ جهان، در ابتدا توهین به مقدسات، تلقی می‌شدند!

جرج برنارد شاو

گزارش روز

از مایکروویو تا شلوار کارگو؛

این لوازم روزمره، اختراعات نظامی بوده‌اند

هر بار که دور سالدوچ‌تان پلاستیک سلفون می‌پیچید یا زمان را روی ساعت مچی‌تان چک می‌کنید، در واقع دارید از لوازمی فنا‌ورانه استفاده می‌کنید که روزی برای رفع نیازهای نظامی توسعه یافته‌بود.

به گزارش پیام آشنا نقل از زومیت، جنگ معمولا تصویری از ویرانی و رنج را در ذهن ما تداعی می‌کند، اما بسیاری از نوآوری‌ها و اختراعات میدان‌های پرهیاهو، بعدها سیر تان را از جبهه به زندگی روزمره ما تغییر دادهاند و امروز به وسایل عادی و حتی دوست‌داشتنی تبدیل شده‌اند. به یاد داشته باشید تا شما را با ۱۵ مورد از این وسایل روزمره که لپتا برای کاربردهای نظامی و میدان‌های جنگ اختراع شده بودند، آشنا کنیم.

مایکروویو

در بحبوحه جنگ جهانی دوم، مهندسی از شرکت «رتیون» به‌نام پرسی اسپنسر در حالی که مشغول کار روی سامانه‌های رادار نظامی بود، متوجه شد لوله مگنترون رادار شکلاتی را که در جیبش بود، آب کرده است.

این کشف اتفاقی، چرقه‌ای شد برای ساخت وسیله‌ای که امروزه در آشپزخانه بیشتر خانه‌ها پیدا می‌شود: اجاق مایکروویو. فناوری‌ای که زمانی به‌شناسایی و رهگیری هواپیماهای دشمن کمک می‌کرد، امروز بی‌صدا و بی‌دود، پیتزای مانده دیشب شما را در چند دقیقه گرم می‌کند.

سیستم موقعیت‌یاب جهانی (GPS)

ماجرای GPS هم با نیازهای نظامی آغاز شد؛ زمانی که روزگار دفاع ایالات متحده پروژه‌ای مهمی را کلید زد تا کشتی‌های جنگی و تجهیزات پیشرفته خود را در هر نقطه از زمین، با دقت بالا هدایت و ردیابی کند. این شبکه ماهواره‌ای لپتا فقط در خدمت نیروهای نظامی بود و غیرنظامیان هیچ ایده‌ای از آن نداشتند.

اما در دهه ۱۹۸۰، این فناوری از حصار پادگان‌ها و ناوگان‌ها بیرون آمد و راهش را به زندگی روزمره مردم باز کرد. از آن پس، همان سیگنال‌هایی که روزی مسیر زیردریایی‌ها و هواپیماهای شناسایی را مشخص می‌کردند، به یاری رانندگان تاکسی، گردشگران و حتی دوچرخه‌سواران شهری آمدند. امروز، GPS در جیب یا روی داشبورد میلیون‌ها نفر جا خوش کرده و به شما کمک می‌کند از پیچ‌وخم ترافیک‌های صبحگاهی عبور کنید، کوتاه‌ترین مسیر به خانه را بیابید یا در دل شهری ناآشنا، رستوران جدیدی را کشف کنید.

سلفون

پلاستیک سلفون قبل از اینکه ناجی باقی‌مانده غذاهای یخچال باشد، در جنگ جهانی دوم ماموریتی کاملاً متفاوت داشت: محافظت از تجهیزات و تدارکات نظامی در برابر باران، رطوبت و گردوخاک. شرکت «دو کمیکال» این پوشش شفاف و مقاوم را برای ارتش ایالات متحده توسعه داد تا وسایل حساس را از گزند طبیعت دور نگه دارد.

پس از پایان جنگ، پتانسیل این پلاستیک برای نگهداری مواد غذایی مطرح شد و به این ترتیب سلفون از قیام‌های تدارکات نظامی به کشوهای آشپزخانه‌ها راه یافت و حالا تقریبا در هر خانه‌ای، گوشه‌ای برای خودش دارد.

چسب‌نواری

در طول جنگ جهانی دوم، ارتش آمریکا به نوار چسبی نیاز داشت که هم ضدآب باشد و هم به اندازه‌ای محکم که جعبه‌های مهمات را در شرایط سخت و مرطوب، خشک و ایمن نگه دارد. شرکت «جانسون اند جانسون» محصولی را تولید کرد که به دلیل خاصیت ضدآبش، سربازان آن را «duck tape» (چسب اردکی) نامیدند: اشاره‌ای به پرهای اردک که آب را پس می‌زنند.

با پایان جنگ، این نوآوری سر از کارگاه‌ها و پروژه‌های ساختمانی درآورد و به ابزاری همه‌فن‌حریف برای تعمیرات تبدیل شد. کاربرد گسترده آن در آینده‌ی و اتصال کانال‌های تهویه هوا، باعث شد نامش به «duct tape» تغییر کند و امروز تقریباً هیچ جعبه ابزاری بدون آن کامل نیست.

اینترنت

پیش از آنکه اینترنت شاهراه اطلاعات جهان‌تان بسازد، پیش‌نمونه آن «آربانت» (ARPANET) — در دهه ۱۹۶۰ توسط وزارت دفاع ایالات متحده طراحی شد. هدف اصلی، ایجاد یک شبکه ارتباطی غیرمتمرکز بود که حتی در صورت حمله هسته‌ای و از کار افتادن بخشی از زیرساخت‌ها، بتواند ارتباط بین پایگاه‌های نظامی را حفظ کند.

این سیستم طوری طراحی شده بود که پیام‌ها از مسیرهای گوناگون عبور کنند و قطع یک خط، مانع رسیدن اطلاعات به مقصد نشود. با گذشت زمان، آربانت قدم‌به‌قدم در بسترهای گسترده‌تر علمی تکامل یافت تا چیزی شود که امروز با نام اینترنت می‌شناسیم و پایه زندگی دیجیتال‌مان را شکل می‌دهد.

ساعت‌مچی

اوایل قرن بیستم، مردان بیشتر از ساعت جیبی استفاده می‌کردند؛ ساعتی که در جیب جلیقه یا کت جای می‌گرفت و گاهی با زنجیری ظریف به لباس متصل می‌شد.

اما در میدان نبرد، بیرون آوردن ساعت از جیب در میان دود، گل و هیاهوی جنگ، چندان عملی نبود. افسران نظامی به ابزاری نیاز داشتند که بتوانند تنها با یک نگاه سریع، زمان را ببینند و ماموران و عملیات هماهنگ را با دقت اجرا کنند.

ساعت مچی در جریان جنگ جهانی اول، دقیقاً به همین دلیل محبوب شد و بعدها سربازانی که به خانه بازگشتند، این عادت جدید را با خود شهرها آوردند و این ابزار پوشیدنی جدید، نمادی از مرد روز مردم شد.

چسب قطره‌ای

داستان اختراع «Super Glue» یا چسب قطره‌ای با یک اشتباه علمی آغاز شد. طی جنگ جهانی دوم، دکتر هری کووِر و تیمش در تلاش بودند نوعی پلاستیک شفاف برای دوربین‌های نشانه‌گیری اسلحه بسازند.

در این میان به ماده‌ای برخوردند که به طرز غیرمنتظره‌ای به همه چیز می‌چسبید؛ به حدی که کار با آن غیرممکن به نظر می‌رسید. کووِر این ماده را بی‌استفاده دانست و کنار گذاشت.

اما سال‌ها بعد در جریان جنگ ویتنام، همین ماده به شکلی غیرمنتظره احیا شد: پزشکان میدانی از آن برای بستن سریع زخم‌های سربازان و جلوگیری از خونریزی شدید استفاده کردند. در طول زمان این ماده مسیرش را به جعبه ابزارهای خانگی پیدا کرد و امروز یکی از پرکاربردترین چسب‌های فوری در جهان است.

شلوار کارگو

آن جیب‌های بزرگ و اضافی روی شلوارهای کارگو، هر کار بزرگی جادادن گوشی موبایل طراحی نشده بودند. ایده اولیه در دهه ۱۹۳۰ توسط نیروهای نظامی بریتانیا مطرح شد، زمانی که سربازان به پوششی نیاز داشتند که بتوانند مهمات، نقشه‌ها، ابزار و سایر لوازم ضروری را با خود حمل کنند، بدون اینکه دستشان اشغال شود.

این طراحی کاربردی، آزادی حرکت و کارایی فوق‌العاده‌ای در میدان نبرد ایجاد کرد. پس از جنگ، شلوار کارگو به‌عنوان لباس کار استفاده شد و سپس به مدهای خیابانی راه یافت. امروز، بیشتر جیب‌های این شلوارها به جای خشاب و سلاح، پر از کلید، کیف پول، هندزفری و شاید یک خوراکی کوچک هستند.

قهوه‌فوری

وقتی صحبت از روحیه سربازان در میدان نبرد می‌شود، کافئین می‌تواند نقش یک ناجی کوچک را بازی کند. ارتش ایالات متحده در دوران جنگ به روشی نیاز داشت تا بتواند در هر شرایط و مکانی، قهوه‌ای سریع و قابل حمل برای نیروهایش فراهم کند.

پیش‌تر نسخه‌های ابتدایی قهوه فوری وجود داشت، اما کیفیت و طعم‌شان چندان دلچسب نبود. ارتش با بهبود فرآیند و استفاده از روش «خشک‌کردن انجمادی» (freeze-drying)، محصولی ساخت که هم سبک و کم‌حجم بود، هم ماندگاری بالایی داشت؛ درست مناسب جیره‌های نظامی.

بعد از جنگ، شرکت‌ها این ایده را به زندگی روزمره آوردند و قهوه فوری را به مردم پرمشغله فروختند. این تغییر کوچک، عادت‌های صبحگاهی میلیون‌ها نفر را برای همیشه دگرگون کرد.

کامپیوترهای شخصی

پیش از آنکه کامپیوترها به اندازه‌ای کوچک شوند که روی میز کار یا حتی در کیفمان جا بگیرند، نخستین گام در مسیر تولیدشان از ارتش برداشت. بار هم در جنگ جهانی دوم، ارتش آمریکا پروژه‌ای عظیم را تأمین مالی کرد تا ماشینی بسازد که بتواند محاسبات پیچیده جداول شلیک توپخانه را انجام دهد.

به این ترتیب اولین کامپیوتر الکترونیکی همه‌منظوره با نام انیاک (ENIAC) ساخته شد؛ دستگاه مرعب‌سازی غول‌پیکری با هزاران لوله خلأ که اتاقی کامل را اشغال می‌کرد و توان پردازش‌اش برای آن دوران فوق‌العاده بود.

امروز، وارثان کوچک و بی‌صدای انیاک یعنی پی‌سی‌ها و لپ‌تاپ‌ها، تقریباً در هر خانه و محل کاری، ابزار اصلی زندگی مدرن به‌شمار می‌روند.

نوار بهداشتی

گاهی اوقات کاربرد یک اختراع در دل شرایط سخت جنگ، به نیاز کاملاً متفاوتی پاسخ می‌دهد. در جریان جنگ‌جهانی اول، پرستاران متوجه شدند که پانسمان‌های فوق‌العاده جاذب مورد استفاده برای زخم‌های سربازان، بسیار بهتر از گزینه‌های سنتی برای مراقبت‌های قاعدگی عمل می‌کنند.

این پانسمان‌ها از خمیر چوب فشرده ساخته می‌شدند، ماده‌ای که شرکت «کیمبرلی-کلارک» برای مصارف پزشکی نظامی توسعه‌داده بود. پس از پایان جنگ برند «کوتکس» این ایده را به محصولی اختصاصی برای زنان تبدیل کرد: نخستین نوار بهداشتی مدرن.

چیپ

خودروی افسانه‌ای «جیپ» در میانه جنگ جهانی دوم، به سفارش ارتش ایالات متحده طراحی شد؛ وسیله نقلیه‌ای سبک، پرتوان و قابل اعتماد برای شناسایی و عملیات در مسیرهای دشوار. این خودرو باید هم در جاده‌های ناهموار و گل‌آلود تاب می‌آورد، هم در شرایط بحرانی، با چابکی نیروها و تجهیزات را جابه‌جا می‌کرد.

محبوبیت و کارآمدی جیپ به حدی بود که پس از جنگ، شرکت «پلیس-هورلند» تصمیم گرفت نسخه‌ای غیرنظامی‌اش تولید کند. این مدل‌ها آغازگر مسیری بودند که بعدها به تولد شاسی‌بلندهای و کراس‌اوور های امروزی انجامید.

عینک خلبانی

عینک آفتابی خلبانی ری‌بن که در ابتدا برای خلبانان نظامی و به منظور کاهش تابش نور در ارتفاعات بالا طراحی شده بود، ضمن حفظ وضوح دید از چشمان خلبانان نیز محافظت می‌کرد.

اما این عینک‌ها زمانی به شهرتی فراگیر رسیدند که عکس‌های ژنرال مک‌آرتور که در طول جنگ جهانی دوم آن‌ها را به چشم زده بود، در روزنامه‌ها منتشر شد. چیزی نگذشت که این عینک‌ها جای خود را در دنیای مد و فشن باز کردند و تا به امروز هم هواداران خاص خود را دارند.

دوربین دیجیتال

سال‌ها پیش از اینکه عکس گرفتن با یک لمس روی صفحه موبایل ممکن شود، فناوری عکاسی دیجیتال در پروژه‌ای کاملاً نظامی توسعه یافت. ارتش ایالات متحده به روشی نیاز داشت تا بتواند از ماهواره‌های جاسوسی و شناسایی عکس بگیرد و تصاویر را بدون استفاده از فیلم عکاسی، به زمین ارسال کند. پروژه‌ای که مرکز پژوهش‌های مدرن بود و زمان در این ماموریت‌ها حیاتی به‌شمار می‌رفت.

این تکنولوژی به‌مرور راهش را به دوربین‌های خانگی سپس به تلفن‌های هوشمند ما پیدا کرد و حالا به لطف پیشرفت فناوری، لحظه‌های عادی زندگی را جاودانه می‌کند.

قوطی اسپری

ارتش ایالات متحده در طول جنگ جهانی دوم قوطی‌های آروسل را برای توزیع حشره‌کش‌ها توسعه داد تا از سربازان در برابر بیماری‌های محافظت کند که نقل بیماری‌های مثل مالاریا بودند.

پس از جنگ، مهندسان این فناوری را برای استفاده غیرنظامی بازطراحی کردند و دنیایی از کاربردهای تازه خلق شد: از اسپری رنگ و خوشبوکننده گرفته تا حامه فرم گرفته در قوطی، یک اختراع ساده برای حفظ سلامت سربازان، حالا به شکل‌های متنوع در قفسه‌های فروشگاه‌ها حضور دارد و زندگی روزمره مردم را آسان‌تر می‌کند.

این نوآوری‌ها یادآور یک حقیقت مهم‌اند: نبوغ انسانی می‌تواند ابزاری که در ابتدا برای جنگ ساخته شده را به وسیله‌ای برای آسایش، راحتی و پیشرفت تبدیل کند.

شاید از منشأ نظامی بعضی اختراعات تعجب کنیم اما این اقلام در زمان صلح کاربرد جدیدی پیدا کردهاند و زندگی روزمره را به شیوه‌هایی بهبود بخشیده‌اند که مختر عانشان در زمان جنگ هرگز تصورنمی کردند.

دیدگاه

چرا نسل زد خوشبخت ترین نسل است؟

«سم آلتمن»، مدیرعامل OpenAI، نسل Z را «خوش‌شانس‌ترین نسل تاریخ» خواند. او معتقد است که با وجود ترس‌های فزاینده درباره حذف مشاغل، هوش مصنوعی یادمو کراتیزه کردن ابزارهای قدرتمند، فرصت‌های بی‌سابقه‌ای را برای کارآفرینی و خلاقیت در اختیار جوانان قرار داده است؛ فرصت‌هایی که به آنها اجازه می‌دهد با تیم‌های کوچک تأثیری میلیاردی در دنیا خلق کنند.

به گزارش پیام آشنا به نقل از دیجیتال، سم آلتمن در مصاحبه‌ای با پادکست Huge Conversations، به یکی از بزرگ‌ترین نگرانی‌های عصر ما یعنی تأثیر هوش مصنوعی بر بازار کار، پرداخت. او ضمن تأیید اینکه هرچی از دست‌های شغلی کاملاً از بین خواهند رفت، پیش‌بینی‌ها درباره جایگزینی نیمی از مشاغل دفتری در ۵ سال آینده را رد نکرد، اما یک دیدگاه کاملاً متفاوت و خوش‌بینانه را برای نسل جوان ارائه داد او گفت: «آجایگزینی مشاغل آ همیشه در تاریخ رخ داده است و جوانان در تطبیق با آن بهترین هستند. من بیشتر نگران یک فرد ۶۲ ساله هستم تا یک جوان ۲۲ ساله.»

در گروه واتس‌اپی ۱۰۰ مدیرعامل دره سیلیکون هم هیچ‌کس از دلیل اخراج سم آلتمن اطلاع نداشت!

خوش‌بینی آلتمن ریشه در یک باور بنیادین دارد: هوش مصنوعی، موتور میان «ایده» و «اجرا» را از بین برده است. او معتقد است که با ظهور مدل‌های قدرتمندی مانند GPT-۵ هر فرد به ابزارهایی دسترسی دارد که پیش‌ازاین فقط در اختیار شرکت‌های بزرگ بود. آلتمن دنیایی را تصور می‌کند که در آن، یک فرد به‌تنهایی می‌تواند شرکتی با ارزش میلیارد دلاری راه‌اندازی کند کاری که در گذشته به تیم‌های چندصدنفره نیاز داشت.

او پیش‌بینی می‌کند که در کنار حذف برخی مشاغل، «شغل‌های کاملاً جدید» هیجان‌انگیز و با درآمد فوق‌العاده بالا» نیز ظهور خواهند کرد. او به شوخی گفت: «یک دانشجوی کالج ۱۰ سال دیگر ممکن است برای یک مأموریت اکتشافی در منظومه شمسی با یک فضاپیما دانشگاه را ترک کند.»

با این حال، آیا خوش‌بینی با واقعیت‌های نگران‌کننده فعلی در تضاد است. براساس تحلیل گلدمن ساکس، مدرک دانشگاهی دیگر چندان شغلی را تضمین نمی‌کند و بازار کار برای فارغ‌التحصیلان جدید ضعیف شده است. همچنین فقط در ماه ژوئیه ۲۰۲۵، موجی از اخراج‌ها گزارش شده که تقریباً نیمی از آنها مستقیماً به پیامدهای هوش مصنوعی مرتبط بوده‌است.

آلتمن در بخش دیگری از این گفتگو به مسئله بزرگ دیگری نیز پرداخت: چگونه جامعه با دنیایی اشباع‌شده از محتوای هوش مصنوعی سازگار خواهد شد؟ او معتقد است که تعریف ما از «واقعیت» به تدریج تغییر خواهد کرد. همانطور که روز نیز عکس‌های آیفون به‌طور گسترده با هوش مصنوعی پردازش می‌شوند. او می‌گوید: «رسانه همیشه کمی واقعی و کمی غیرواقعی است.» او تأکید کرد که پیمایش این آینده نیازمند «فروتنی و کنجکاوی نسبت به راه‌حل‌های جدید» است.

برش

اختلالی به نام احتکار،

وقتی اشیا جای خالی قلب را پر می کنند

کیم زمانی به دنیال کمک رفت که اینانست اشیا خانه‌اش را تامین کرد. مسیرهای حرکت در خانه محدود شد و خطر زمین خوردن و آسیب دیدن او بالا رفت او اکنون یک گروه فیسبوکی با ۲۱۰۰ عضو برای حمایت از افراد مبتلا اداره می کند. برای کیم، دور انداختن اشیا، پهیزه کتاب‌ها، دشوار است. او پس از درمان گسترده، جعبه‌های زیادی از جمله «۵۰۰ کتاب» را هدا کرد.

به گزارش پیام آشنا نه نقل از روزیانو، اختلال احتکار به عنوان یک بیماری روانی شناخته‌شده، زندگی میلیون‌ها نفر را در سراسر جهان تحت تأثیر قرار داده است. گزارش تازه‌ی این داستان افرادی را روایت می‌کند که با این اختلال دست‌وپنجه نرم می‌کنند، ریشه‌های آن را بررسی می‌کند و به تلاش‌های نوآورانه برای درمان، از جمله استفاده از واقعیت مجازی، می‌پردازد.

داستان کیم: از ناآگاهی تا اقدام

کیم، زنی ۵۳ ساله از نیویورک، نمونه‌ای از افراد مبتلا به اختلال احتکار است که به‌تدریج درگیر این مشکل شد. او اینجا به جمع‌آوری اشیا از فروشگاه‌های دست‌دوم روی آورد. وسایلی مانند لیامپ، اشیایی نیازمند به تعمیر و پروژه‌های ناتمام این عادت از اینانست اشیا در اطراف تخت‌خواب اتاقش شروع شد و به‌تدریج به سایر بخش‌های خانه، از جمله اتاق نشیمن و ایوان گسترش یافت. کیم که سال‌ها مادرش را به دلیل احتکار سرزنش می‌کرد، خود به‌طور ناخودآگاه درگیر این اختلال شد. او می‌گوید: «در جوانی درباره اختلال احتکار آموختم، اما یه‌نوعی آن را در خودم تشخیص ندادم.»

کیم زمانی به دنیال کمک رفت که اینانست اشیا خانه‌اش را تامین کرد. مسیرهای حرکت در خانه محدود شد و خطر زمین خوردن و آسیب دیدن او بالا رفت او اکنون یک گروه فیسبوکی با ۲۱۰۰ عضو برای حمایت از افراد مبتلا اداره می کند. برای کیم، دور انداختن اشیا، پهیزه کتاب‌ها، دشوار است. او پس از درمان گسترده، جعبه‌های زیادی از جمله «۵۰۰ کتاب» را هدا کرد.

اختلال احتکار: تعریف و پیامدها

اختلال احتکار در سال ۲۰۱۸ توسط سازمان بهداشت جهانی به‌عنوان یک بیماری روانی طبقه‌بندی شد و از سال ۲۰۱۳ در راهنمای تشخیصی انجمن روان‌پزشکی آمریکا گنجانده شده است. این اختلال با اینانست بیش‌ازحد اشیا و ناتوانی در دور انداختن آن‌ها تعریف می‌شود. حدود ۱۴ میلیون آمریکایی به این اختلال مبتلا هستند و نرخ‌های مشابهی در کشورهای غربی دیگر گزارش شده است. دوسوم مبتلایان حداقل یک بیماری روانی دیگر دارند و بیماری‌های جسمی مانند آرتریت و دیابت هم میان آنها شایع است.

احتکار می‌تواند عوارض جدی به دنبال داشته باشد: حمام‌ها و آشپزخانه‌ها غیرقابل استفاده می‌شوند، زوج عاطفی و بهداشت شخصی مختل می‌شود و در موارد شدید، اخراج از مسکن یا جدایی کودکان از والدین رخ می‌دهد. خطر آتش‌سوزی به دلیل اینانست اشیای قابل اشتعال مانند کتاب‌ها و کاغذهای نیز وجود دارد که مسیرهای فرار را مسدود کرده و عملیات نجات را دشوار می‌کند.

ریشه‌های احتکار: ترومای ژنتیک

دکتر نیک نیوه، استاد روان‌شناسی دانشگاه نورتومبریا، معتقد است که جمع‌آوری ممکن است ریشه ژنتیکی داشته باشد، زیرا در طول تاریخ، دارایی‌ها برای انسان‌ها اهمیت داشته‌اند. یا این حال، آنچه جمع‌آوری معمولی را به احتکار تبدیل می‌کند، اغلب ترومااست. او می‌گوید: «تمام افراد اینجینیتی که من ملاقات کردهام، کودکی پر از ترومادا شته‌اند، مانند آزار جسمی، جنسی، غفلت یا نبود والدین.»

تجربه کیم این را تأیید می‌کند. علائم او پس از یک رابطه آزاردهنده، مرگ یک دوست و تشخیص یک بیماری جدی ظاهر شد. او می‌گوید: «سعی کردم جای خالی قلب و روحم را با اشیا پر کنم.» نیوه احتکار را یک استراتژی مقابله‌ای (مکانیسم دفاعی) توصیف می‌کند که اینتدا مؤثر است، اما به‌سرعت به اعتیاد و مشکل سلامت روان تبدیل می‌شود. شرم و انگ اجتماعی نیز انزوای بیشتر را تشدید می‌کند.

چالش‌های اجاره‌نشین‌ها

هدر ماتوزوز، که با شوارای شهر بیرمنگام همکاری می‌کند، از طریق پروژه «از هرچومرج به نظم» به ۳۰۰ مستأجر کمک می‌کند. او می‌گوید اخراج اجباری توسط صاحبخانه‌ها از نظر اخلاقی اشتباه است و وضعیت احتکار این ماجرا را بدتر می‌کند. او معتقد است همه‌گیری کرونا یا ایجاد ترس از کمبود، شیوع احتکار را افزایش داد. بیرمنگام ممکن است «اولین شهر آگاه از احتکار» باشد، مدلی که باید در دیگر نقاط جهان تکرار شود.

تجربه سوفیا: خرید برای فرار

سوفیا، دیگر مدیر گروه فیسبوکی مربوط به این افراد، پس از تشخیص بیماری روانی شدید در یکی از نزدیکانش در دوران تحصیلات، به خرید بی‌رویه روی آورد. او عروسک، کتاب، جواهرات و لباس جمع می‌کرد تا از واقعیت جدا شود. وقتی سعی کرد اشیایی را دور بیندازد، بدنش از اضطراب می‌لرزید. او در برنامه تحقیقاتی دکتر کاولین رودریگز در استنفورد شرکت کرد و از درمان‌های شناختی-رفتاری آن بهره برد.

درمان واقعیت مجازی

رودریگز در استنفورد یک مداخله واقعیت مجازی را آزمایش می‌کند که به بیماران امکان می‌دهد در محیطی امن دور انداختن اشیا را تمرین کنند. شرکت‌کنندگان از اتاق‌های شلوغ خود عکس‌های ۳۶۰ درجه می‌گیرند و در فضای مجازی اشیا را به سطل‌های بازیافت، اهدا یا زباله منتقل می‌کنند. این روش برای افرادی که دور انداختن در دنیای واقعی برایشان دشوار است، مفید است.

اشاره

دخل و خرج دانشگاه نمی خواند

درحالی که خبر افزایش ۶۲ درصدی اعتبارات آموزش عالی در لایحه بودجه ۱۴۰۴ دلگرم‌کننده بود اما تورم ۴۰درصدی عملا این افزایش را بی‌اثر کرد و دانشگاهها امروز در بحران عمیق کمبود بودجه، افت کیفیت آموزشی و هزینه‌های جاری گرفتارند چراکه ۹۰ درصد منابع صرف حقوق و هزینه‌های روزمره دانشگاه‌ها می‌شود و درآمدهای محدود، کفاف نیازهای حیاتی را نمی‌دهد. درچنین وضعیتی، نرم‌افزایی پایدار نه‌تنها یک انتخاب، بلکه تنها راه نجات دانشگاه‌ها و پیشبرد توسعه علمی کشور است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از جاجرم آنلاین، براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، بودجه آموزش عالی در لایحه ۱۴۰۴ رشد قابل توجهی داشته است. اعتبارات فصل آموزش عالی بالغ بر ۱۵۲ هست پیش‌بینی شده که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۳ (۹۴/۶هست) حدود ۶۲ هست افزایش یافته است. سهم این بخش از مصارف بودجه عمومی دولت حدود ۲۸۲ درصد است. همچنین، اعتبارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (شامل دانشگاه‌ها و مؤسسات وابسته) حدود ۱۰۷ هست است که ۳۸ درصد رشد نسبت به سال قبل نشان می‌دهد. ورود اعتبارات برای برنامه‌های آموزشی و پژوهشی خود حدود ۴ هست اعتبار اختصاص داده که سهمی حدود ۱۰۷۳ درصد از کل بودجه ۵۷۰ هستی این وزارتخانه را تشکیل می‌دهد. سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی و جهاد دانشگاهی نیز به ترتیب ۱۰۳ هست و ۶۴ هست دریافت کرده‌اند با این حال، این افزایش‌ها اسمی است چراکه با توجه به تورم ۴۰ درصدی در سال‌های اخیر، قدرت هزینه‌کرد واقعی دانشگاه‌ها بشدت کاهش یافته.

مشکلات در کیفیت و زیرساخت‌ها

کمبود بودجه یکی از اصلی‌ترین چالش‌های دانشگاه‌هاست به‌طوری که براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، درحال حاضر دانشگاه‌های زیرنظر وزارت بهداشت با کمبود ۳۶ هزار میلیارد تومانی برای حفظ کیفیت آموزشی مواجه هستند که این مسأله می‌تواند ظرفیت پذیرش در رشته‌های کلیدی مانند پزشکی را کاهش دهد. حسین نصیری، مدیرگروه آموزش عالی مرکز پژوهش‌های مجلس در گفتوگو با جام‌جم با اسب‌شناسی معضلات بودجه‌ای آموزش عالی می‌گوید: یکی از وقایت‌های بودجه آموزش عالی این است که ۹۰ درصد از اعتبارات دانشگاه‌ها صرف هزینه‌های جتناب‌ناپذیر مثل حقوق و دستمزد امور تغذیه دانشجویان و... می‌شود که «همین امر باعث می‌شود اعتبارهایی برای امور فرهنگی، فناوری و دیگر امور توسعه‌ای دانشگاه‌ها باقی نماند. آن طور که او توضیح می‌دهد، علاوه‌بر این، میانگین هزینه تغذیه دانشجویان در سیسد منابع دانشگاه‌ها نیز ۱۷ درصد است که خود یک عامل دست و پا گیر در نظام بودجه‌ریزی دانشگاه‌هاست و باعث می‌شود به امور پژوهشی، فناوری و توسعه‌ای نرسند. بنابراین روسای دانشگاه‌ها به جای این که عمده فکرشان به توسعه علوم و پژوهش، حوزه‌های نوظهور باشد، باید به فکر تأمین مایحتاج و امور جاری باشند.

دکتر عبداله محمدی، رئیس پیشین دانشگاه علامه طباطبایی نیز در گفتوگو با جام‌جم تأکید می‌کند که کمبود اعتبارات و تغییر در نحوه تخصیص بودجه‌ها، دانشگاه‌ها را در مسیر دشواری قرار داده است؛ مسیری که نتیجه آن کاهش حمایت از فعالیت‌های پژوهشی و فرهنگی است.

به گفته محمدی، وقتی دانشگاه‌ها با مشکلات مالی مواجهند، طبیعی است که نتوانند از کارهای پژوهشی حمایت کنند یا به فعالیت‌های فرهنگی بپردازند. آن طور که او عنوان می‌کند در گذشته، دانشگاه‌ها ملزم بودند درآمدهای اختصاصی خود را برای امور جاری استفاده نکنند و بیشتر آن را به پروژه‌های عمرانی یا پژوهشی اختصاص دهند اما این قاعده در سال‌های اخیر تغییر کرده و اکنون دانشگاه‌ها برای تأمین هزینه‌های جاری ناچار به استفاده از این منابع هستند.

درآمدزایی محدود از صنعت و شهریه

بررسی پایش قراردادهای ارتباط با جامعه و صنعت دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها نشان می‌دهد تعداد و مبلغ قراردادهای در حال اجرا در دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها ۵ سال‌اند در حال رشد است. مبلغ قراردادهای ارتباط با صنعت و جامعه در حال اجرا در سال ۱۴۰۲ به میزان ۸۰۹ میلیارد تومان بوده است که در سال ۱۴۰۳ و ۷۱۹۲ میلیارد تومان رسیده است. مبلغ این قراردادها در سال ۱۴۰۳ نسبت به ۱۴۰۲ حدود ۲۱ درصد افزایش داشته است. باین حال برخی کارشناسان معتقدند میزان درآمد حاصل از قراردادهای صنعتی در مقیاس کلی بسیار محدود است.

محمدی درباره‌ی توضیح می‌دهد: اگر یک عضو هیأت علمی قراردادی با ارزش یک میلیارد تومان با واحدی صنعتی منعقد کند، سهم دانشگاه تنها حدود ۱۰ تا ۱۵ درصد آن است که بسیار ناچیز به حساب می‌آید و بقیه صرف هزینه‌های استاد و سایر امور می‌شود. در شرایط فعلی، عمده درآمد دانشگاه‌ها متکی بر شهریه دانشجویان نوبت دوم و بین‌الملل است. درآمدی که به گفته او، کفاف نیازهای مالی دانشگاه‌ها را نمی‌دهد. البته این نوع درآمدزایی‌ها در همه دانشگاه‌ها یکسان نیست. یکی از نکات مهمی که محمدی به آن اشاره می‌کند، تفاوت ظرفیت درآمدزایی میان دانشگاه‌های صنعتی و علوم‌انسانی است.

این درحالی است که دانشگاه‌های علوم انسانی نمی‌توانند مانند دانشگاه‌های صنعتی از پروژه‌های صنعتی و قراردادهای پژوهشی درآمد کسب کنند و این مسأله باید در سیاست‌گذاری‌های مالی و تخصیص بودجه لحاظ شود.

راهکار چیست؟

هرچند قوانین زمینه‌های قابل توجهی برای درآمدزایی دانشگاه‌ها فراهم کرده‌اند؛ از تخصیص حداقل ۱۵ درصد بودجه به پژوهش تا تشویق به کسب درآمد از طریق قراردادهای صنعتی و شهریه‌های اختصاصی، باین حال قلمدان زیرساخت‌های مناسب و ضعف در اجرایی‌شدن این مقررات، دانشگاه‌ها را از ورود مؤثر به بازارهای رقابتی و بهره‌برداری کامل از این ظرفیت‌ها باز می‌دارد. حلا با کاهش منابع دولتی و رشد هزینه‌های آموزشی، دانشگاه‌های ایران ناگزیر به یافتن مسیرهای نژادی‌ای تأمین مالی خود شده‌اند. تجربه دانشگاه‌های مطرح جهان نشان می‌دهد تنوع‌بخشی به درآمد از تجاری‌سازی نتایج پژوهش تا جذب دانشجویان بین‌المللی و بهره‌برداری خلاقانه از دارایی‌ها می‌تواند استقلال مالی را تقویت کند. در همین راستا، مدیر گروه آموزش عالی مرکز پژوهش‌های مجلس، با اشاره به لزوم بازنگری جدی در ساختارهای دانشگاه‌ها می‌گوید: تا زمانی که اصلاحات ساختاری در حوزه مالی و مدیریتی دانشگاه‌ها انجام نشود، دستیابی به استقلال مالی امکان‌پذیر نخواهد بود. او با تشریح مجموعه‌ای از راهکارهای عملی برای درآمدزایی پایدار می‌افزاید، یکی از مسیرهای مهم، تجاری‌سازی پژوهش‌ها و خدمات دانشگاهی است. این امر می‌تواند از طریق بودجه شرکت‌های دانش‌بنیان و پارک‌های علم‌وفناوری و اختصاص حداقل ۱۵ درصد بودجه پژوهشی، به این بخش منابع شود. همچنین، گسترش همکاری‌های صنعتی و جذب اسپانسر برای پروژه‌ها و ورود اعتبارات پذیرش دانشجویان بین‌المللی و شهریه‌بردار واژاله نوردهای آموزشی آنلاین و سرمایه‌گذاری در املاک، صندوق‌های وقفی و بهره‌برداری از دارایی‌های دانشگاه از دیگر روش‌های ایجاد درآمد پایدار است. به گفته نصیری، در کنار این اقدامات، باید به مردمی‌سازی تأمین مالی نیز توجه کرد. استفاده از ظرفیت خیرین، راه‌اندازی کمپین‌های آنلاین، نامگذاری بخش‌هایی از دانشگاه به نام افراد کمک‌کننده‌گان و حتی ایجاد بانک یا بیمه آموزش عالی می‌تواند منابع جدیدی برای دانشگاه‌ها فراهم کند. تجربه دانشگاه‌های موفق جهان نشان می‌دهد تنوع‌بخ